Eugeniusz Józef Kucharz

Katedra i Klinika Chorób Wewnętrznych, Reumatologii i Immunologii Klinicznej Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach

Ojciec Jakub Laval — patron wyspy Mauritius — lekarz zajmujący się reumatologią

Father Jacques Laval — the patron saint of Mauritius — a physician interested in rheumatology

Podczas wakacyjnych wędrówek dotarłem na Mauritius — państwo na kilku wyspach położonych na Oceanie Indyjskim. Czytając o Mauritiusie, natrafiłem na wzmiankę o patronie wyspy błogosławionym Jakubie Dezyderiuszu (Jacquesie Désiré) Lavalu, który był lekarzem. Nie to jednak przykuło moją uwagę. Interesująca była wzmianka o jego doktoracie. W polskim biogramie w Wikipedii napisano, że rozprawa dotyczyła reumatoidalnego zapalenia stawów. W analogicznym tekście angielskim podano „*rheumatoid arthritis*”, a w wersji francuskiej — „*rheumatisme articulaire*”. W pozostałych wersjach nie było tych danych. Oczywiście teksty Wikipedii są często tłumaczone z innych wersji językowych, a to nie zapewnia wierności zawartych informacji. Było to jednak intrygujące. Pojęcie „*rheumatoid arthritis*” wprowadził Alfred Baring Garrod (1819–1907) w 1859 roku, a Jacques Laval obronił doktorat w 1830 roku w Paryżu. Z drugiej strony jeden z pierwszych opisów reumatoidalnego zapalenia stawów pochodzi z 1800 roku również z Paryża, z rozprawy doktorskiej Augustina Jacoba Landré-Beauvaisa (1772–1840).

Wszystko to skłoniło do bliższego przyjrzenia się biografii błogosławionego (ryc. 1). Jacques Désiré Laval urodził się 18 września 1803 roku w małej wiosce Croth w dolinie Eure w północnej Francji (Normandia). Był synem sołtysa, który był bogatym i wykształconym właścicielem ziemskim. Ukończył słynne College Stanislas (nazwane tak na cześć Stanisła-

Rycina 1. Wykonane na trzy lata przed śmiercią jedno z dwóch znanych zdjęć dr. Jacquesa D. Lavalu (z domeny publicznej Wikipedii)

wa Leszczyńskiego) i studiował medycynę na Sorbonie w Paryżu. Dnia 21 sierpnia 1830 roku obronił pracę doktorską noszącą tytuł „*Essai sur le rhumatisme articulaire*” (ryc. 2). Jak podaje Eileen Cowper [1] w biografii dr. Lava-

Adres do korespondencji:

prof. dr hab. n. med. Eugeniusz
Józef Kucharz
Katedra i Klinika Chorób
Wewnętrznych,
Reumatologii i Immunologii
Klinicznej
Śląskiego Uniwersytetu Medycy-
nego w Katowicach
e-mail: ejkucharz@poczta.onet.pl

Rycina 2. Karta tytułowa rozprawy doktorskiej (fotografia wykonana w Muzeum Laval w Saint Croix na Mauritiusie, fot. Eugeniusz J. Kucharz)

la, chciał on po studiach dalej kontynuować zainteresowanie chorobami stawów, ale wybuch rewolucji lipcowej 1830 roku sprawił, że został powołany do wojska. Udało mu się wrócić do cywila i przeniósł się do rodzinnej Normandii. Praktykował w St. André w pobliżu Évreux, a potem w Ivry-la-Bataille, zyskując dużą popularność dobrego lekarza. Pięć lat później wstąpił do seminarium i 22 grudnia 1838 roku przyjął święcenia kapłańskie. Pracował w kilku parafiach, starając się o wyjazd na misję. Możliwość taka nadarzyła się w 1841 roku. Po trzech miesiącach żeglugi dotarł na Mauritius. Tak jak chciał, został misjonarzem byłych niewolników. Wyspa od 1810 roku należała do Wielkiej Brytanii. Anglicy 1 kwietnia 1839 roku zniesli niewolnictwo, ale pozostała segregacja rasowa i czarni

byli niewolnicy pozostali oddzieleni od reszty społeczeństwa. Jacques Laval był aktywnym misjonarzem. Nie zapomniał, że był lekarzem i brał udział w zwalczaniu epidemii, między innymi ospy i cholery. Budował kościoły i doprowadził do przyjęcia chrztu przez ponad 67 000 osób. Skupił wokół siebie ludzi różnych wyznań, promując współpracę i tolerancję. Zmarł 6 września 1864 roku w Port Louis, w opinii świętości. Jego beatyfikację przeprowadził św. Jan Paweł II w Rzymie dnia 29 kwietnia 1979 roku.

Przy grobie ojca Lavalą znajduje się muzeum jemu poświęcone. Tam też szukałem wiedzy o jego rozprawie doktorskiej. Niestety, praca ta nie figuruje w katalogu Bibliothèque Nationale i połączonych bibliotek medycznych Paryża. W muzeum dotarłem do karty tytułowej pracy (ryc. 2). Z tytułu wnioskuję, że rozprawa dotyczy reumatyzmu stawowego. Na ile informacja z Wikipedii wykazująca, że rozprawa omawia reumatoidalne zapalenie stawów jest prawdziwa — trudno ustalić. Trzeba pamiętać, że ówczesnie termin ten nie był znany. Pierwsze prace określały chorobę jako „dnę wyniszczającą” [2]. Określenie „stawowy” sugeruje, że rozprawa dotyczy jakiegoś zapalenia stawów. Bez znajomości tekstu rozprawy nie da się tych wątpliwości rozstrzygnąć. Szkoda, że rewolucja, a właściwie bunt mieszkańców Paryża przeciwko próbom odbudowy absolutyzmu, przerwały plany młodego dr. Lavalą kontynuacji zainteresowań chorobami stawów. Mimo tego jest on, chyba jedynym, lekarzem o zainteresowaniach reumatologicznych wyniesionym na ołtarze.

PIŚMIENNICTWO

1. Cowper E. Blessed Jacques Laval: Apostle of Mauritius. Incorporated Catholic Trust Society, London 1984.
2. Kucharz EJ. Zmieniające się oblicza reumatologii. In: Zimmermann-Górska I. ed. Reumatolodzy – opowieści w kuluarach. Medisfera, Otwock 2014: 101–132.